

Kolleezje fan Deputearre Steaten
o.f. Mr. S. Poepjes
Postbus 20120
8900 HM LJOUWERT

Ljouwert, 31 augustus 2020

Achte deputearre Poepjes,

Hjirby bied ik jo út namme fan it bestjoer fan DINGtiid, it Orgaan foar de Fryske taal, de update oan fan it Wurkprogramma 2020-2021, dy't teffens de begutting 2021 befettet. Ynbring foar de update is ek opfrege by de amtners fan it ministearje fan BZK likegoed as fan de provinsje Fryslân. De Minister fan Ynlânske Saken en Keninkryksrelaasjes, mefrou K. Ollongren, kriget de update fan it Wurkprogramma tagelyk.

Mei freonlike groetnis,

Jan Koster
Foarsitter DINGtiid

Taheakken:
Update Wurkprogramma DINGtiid 2020-2021
Begutting DINGtiid 2021

POSTADRES

Westersingel 4
Keamer 3.01
8913 CK Ljouwert

ynfo@dingtiid.nl
www.dingtiid.nl
@dingtiid

Taheakke 1 – Update Wurkprogramma DINGtiid 2020-2021

Ta ynlieding

De Wet gebrûk Fryske taal is op 1 jannewaris 2014 fan krêft wurden. Dizze wet regelet it gebrûk fan it Frysk yn it bestjoerlik en rjochtsferkear. Yn de Wet gebrûk Fryske taal stiet dat der in Orgaan foar de Fryske taal is, dat as taak hat om de likense posysje fan de Fryske en Nederlânske taal yn Fryslân te befoarderjen; dat orgaan hjit DINGtiid. Bepaald is dat DINGtiid om 'e twa jier in wurkprogramma foarleit oan de Minister, en yn oanrin nei it lêste jier fan sa'n twajierrige perioade in update jout.

DINGtiid ferfollet syn wetlike taak troch te rapportearjen oer it ferlet en de winsken op it mêd fan de Fryske taal en kultuer yn relaasje ta de Wet gebrûk Fryske taal en ek ta it Europeesk hânfêst foar regionale talen of talen fan minderheden en it Ramtferdrach oangeande it beskermjen fan nasjonale minderheden. Dêrby rapportearret DINGtiid oan oerheden, bestjoersorganen en gerjochtlike ynstânsjes, foar safier't dy yn de provinsje Fryslân fêstige binne of alteast de provinsje Fryslân as wurkgebiet hawwe. Fierder advisearret DINGtiid oan de Minister fan BZK en oan Deputearre Steaten fan de provinsje Fryslân oer it tastânkommen en de útfiering fan de Bestjoersôfspraak Fryske taal en Kultuer (BFTK) en de útfieringskonvenanten, en jout stipe by it opstellen fan regels en beliedsplannen lykas bedoeld yn de kêsten 5 en 6 fan de Wet gebrûk Fryske taal. Neist dizze wetlike taken befoarderet DINGtiid ek de maatskiplike diskusje oer it Frysk.

DINGtiid kent ferskate wizen om de taken út te fieren en de ambysjes te realisearjen. Uteraard skriuwt DINGtiid advizen, rapportaazjes en brieven oan bewâldsliu en partijen út it fjild. Dêrneist hat DINGtiid faak petearen mei partners en belanghawwenden op it mêd fan de Fryske taal. Ut en troch wurde dy petearen yn in breder ferbân organisearre en wurde it rûnetafelpetearen, dy't sels it karakter fan minsymptoasia krije kinne: de saneamde DINGpetearen. By in DINGpetear bringt DINGtiid kennis en saakkundigen fan in beskaat ûnderwerp byinoar en biedt de dielnimmers eftergrûn en ynhâld om it ûnderwerp optimaal trochgrûnje te kinnen. DINGtiid foarsjocht sa it fjild fan kennis en perspektyf, mar fiedt ek himsels mei praktykynformaasje en nije of feroarjende ynsjoggen yn de oanbelangjende tematyk.

Update Wurkprogramma 2020-2021

Hjirûnder folget – yn essinsje ûnferoare– de tekst fan it Wurkprogramma 2020-2021 lykas jo dat yn 2019 fan DINGtiid krigen hawwe. Under de koarte beskriuwing fan it advysdossier folget de planning fan mooglike DINGpetearen en it ferwachte ôfrûnjen fan de dossiers. Foar elk ûnderwerp is dêrnei in update-alinea taheakke dêr't de wichtichste wizigings wat de foarnommen planning en útfiering oanbelanget yn ferwurke binne.

Omreden fan inkele feroarings binnen rinnende dossiers ûntstie romte foar de start fan in nij dossier: 'Frysk taalbelied by organisaasjes'. It giet om in follow-up op it dossier 'Casestudy Frysk by Ryksútfieringsorganisaasjes', dat ôfrûne waard yn 2020Q1. Dêrby is foar it oandachtsgebiet Rjocht in DINGpetear hâlden yn 2020Q1.

2020:

Frysk by de Taalwetgemeenten

Sûnt 2017 hat DINGtiid ferskate dossiers opset dy't reitsje oan de posysje fan it Frysk yn 'Taalwetgemeenten' (d.i. gemeenten dy't ûnder de Wet gebrûk Fryske taal falle). DINGtiid liet yn 2017/2018 ûndersyk dwaan nei gemeentlike weryndielings yn Fryslân en de posysje dy't it Frysk dêrby hie of krige; de resultaten en oanbefellings binne yn 2018 presintearre. Dêrnei liet DINGtiid (y.g.m. de Afûk) yn 2019 in nultmjitting útfiere ûnder gemeentlike taalamtner om ynsjoch te krijen yn de ferhâlding tusken de ambysjes yn it gemeentlike taalbelied en de werklike ynset yn tiid en jild foar dizze ambysjes. By einsluten sil DINGtiid yn in DINGpetear taalsosjologyske ûndersikers mei inoar en mei taalbeliedsamtners yn petear bringe – oan de iene kant om it dochs noch diffuze byld fan de hjoeddeiske steat fan it Frysk skerper te krijen, oan de oare kant om beliedsmakkers mei wittenskippers fan gedachten wikselje te litten, wat beide kanten út fruchtber wêze kin. Yn gearspraak mei it fjild wurdt fêststeld oft neier omtinken foar de gearwurking tusken taalwittenskip en taalbelied winske is. Dit wiidfiemjende advysdossier wurdt ôfsletten mei in twadde DINGpetear; mocht der ferlet komme fan in skriftlik advys, dan sil DINGtiid hjiroer yn oerlis gean mei syn partners.

DINGpetearen: 2x, yn 2019Q4 en 2020Q2

Einadvys: p.m.

UPDATE: *De resultaten fan de neamde nultmjitting binne yn 2020Q1 diel mei de gemeenten. It earste DINGpetear (De steat fan it Frysk), plend foar 2019Q4, is hâlden yn 2020Q1; op it stuit wurdt it ferlet fan in follow up-gearkomst (yn 2020Q4) peild. It ôfslutende DINGpetear stie plend foar 2020Q2, mar is omreden fan de koroanakrisis ferskood en hat plak yn 2021Q1.*

Kennisyinfrastruktuer Frysk

Yn 2018 die bliken dat him in risikofolle situaasje oantsjinne hat foar inkele kearnûnderdielen fan it kenniskluster om de Fryske taal en meartaligens yn Fryslân hinne. Sa befynt de Fryske Akademy him al gâns in skoft yn in soarchlike situaasje; ek is it fuortbestan fan de oplieding Frysk oan de RUG foar de kommende BFTK-perioade lykwols feilich steld, mar op de lange termyn ûnwis. Fierder is der sprake fan te min konverginsje dêr't it de akademyske en organisatoaryske line fan de kennisektor oanbelanget. De hjoeddeiske BFTK befettet gjin oerkoepeljende fyzje op it kenniskluster fan de Fryske taal. Dêrneist is der geregeldwei sprake fan ûnrêst yn it fjild. De situaasje bringt mei him mei dat de akademyske wrâld om it Frysk hinne minder oantreklik wurdt foar jonge ûndersikers, wat in fisieuze sirkel teweibringt. DINGtiid wol him bûge oer it fraachstik hoe't it Fryske kenniskluster yn syn gehiel mear wêze kin as de mienskiplike dielen byinoar. Hoe kinne wy it generearjen, fersprieden en oerdragen fan fûnemintele en tapaste kennis fuortsterkje, om sa it Frysk foarút te helpen? En hoe ferhâldt him dat ta it Fryske ûnderwiis? Mei konkrete oanbefellings wol DINGtiid de partijen binnen de kennisyinfrastruktuer fan it Frysk oansette ta bettere en effisjintere gearwurking en perspektyf biede op in duorsum, dynamysk kennisfjild mei dêrbinnen foar alle partijen in dúdlik werkenbere rol. Begjin 2020 ûndernimt DINGtiid in stúdzjereis nei Noardwest-Spanje, om him dêr neier op 'e hichte te stellen fan de kennisyinfrastruktuer om it Galisysk en it Baskysk hinne.

DINGpetearen: 2x, yn 2019Q4 en 2020Q3

Einadvys: 2020Q4

UPDATE: *It dossier leit op skema: it earste DINGpetear hie plak yn 2019Q4; de stúdzjereis nei Noardwest-Spanje is ôflein ein jannewaris 2020; op 5 febrewaris en 29 juny 2020 hienen rûnetafelpetearen plak mei jonge ûndersyks- en ûnderwiisprofesjenels. It ôfslutende DINGpetear sil nei ferwachting wêze yn 2020Q4.*

P.m.: Underwiisynspeksje

Ein 2019 ferskynde de temarapportazje foar it fak Frysk troch de Underwiisynspeksje, de earste yn it nije ûnderwiistrjekt dat de provinsje Fryslân mei Taalplan (sep. 2018) opstart hat. Nei oanlieding fan dizze temarapportazje sil DINGtiid yn oerlis mei de provinsje besjen oft der oanlieding is om in advystrjekt op te starten oangeande de rol fan de Underwiisynspeksje by it fak Frysk. Sa ja, dan sil dit fóar de simmerfakânsje 2020 ta in advys liede.

DINGpetearen: p.m.

Einadvys: 2020Q2/3

UPDATE: *Op dit stuit is de tarieding fan it advystrjekt noch geande.*

Kultuer

De provinsje Fryslân, as Taalskipper, wurket oan in langetermynambysje Frysk 2030. DINGtiid hat yn 2017, 2018 en 2019 meardere petearen fierd mei bestjoerders yn it kulturele fjild. Ek dêr is ferlet fan in mearjierrefyzje, mei dêryn útwikseling en ôfstimming tusken kultuer- en taalbelied. DINGtiid wol sokke útwikseling en ôfstimming stimulearje. Sa komme wy ta in breeddroegen doel mei in dielde rûte dêrhinne, en sa wit elk hokker rol oft hokker organisaasje ynnimme kin. Dit dossier giet oer de jiergrins 2020/2021 hinne.

DINGpetearen: 2x, 2020Q1 en 2020Q4

Einadvys: 2021Q1

UPDATE: *Omreden fan tuskentiids ôftreden fan de belutsen DINGtiid-bestjoerder yn 2020Q1, rint dit dossier fertraging op; it hâldt lykwols ús omtinken.*

NIJ

DINGpetear Rjocht

Yn 2020Q1 waard in DINGpetear Rjocht organisearre. Yn it Wurkprogramma 2020/2021 wie hjiryn net foarsjoen, mar soarchlike ûntjouwings yn de twadde helte fan 2019 lieten de needsaak fiele om de posysje fan it Frysk yn de rjochtseal op relatyf koarte termyn mei belutsenen te besprekken. It DINGpetear waard besocht troch fertsjintwurdigers fan ferskate sektoaren dy't binnen de rjochtspraak wurksom binne. De ynlieding en diskusjes, op grûn fan foarôf troch de dielnimmers ynbrochte stellingen, laten ta fruchtbere ynsjoggen, ûnder mear op it mêd fan Fryske taalhâlding binnen de gerjochtlike organisaasje en de beheinde beskikberens fan kwalifisearre tolken Frysk. It DINGpetear joech sadwaande ek alfêst brûkbere ynbring foar de tuskenevaluaasje fan de BFTK 2019-2023, dy't foar 2021 plend stiet (sjoch hjirûnder). Ek late it DINGpetear ûnderwilens ta earste petearen mei bestjoerders fan gerjochtlike organisaasjes oer de posysje fan it Frysk yn de rjochtseal.

2021:*Ynbring evaluaasje Taalskipper*

Ein 2016 hat de provinsje Fryslân de rol fan Taalskipper op him nommen, en mei de nije BFTK ek ynkorpoarre yn it Fryske taalbelied. It Ryk sil de Taalskipperrol evaluearje litte yn 2021. As ynbring foar dizze foarnommen evaluaasje wol DINGtiid de kânsen en mooglikheden fan de Taalskipperrol yn byld bringe. Op grûn fan de evaluaasje troch it Ryk wol DINGtiid neitiid advisearje oer de ymplementaasje fan de útkomsten.

DINGpetear: n.f.t.

Einadvys: p.m.

UPDATE: *Yn oerlis mei it Ryk is ôfpraat dat DINGtiid yn 2021Q1/Q2, en dêrmei konfoarm de planning dy't it Ryk foar syn evaluaasje hantearret, ynbring foar dizze evaluaasje leverje sil.*

BFTK 2019-2023: De tuskenstân

Yn 2021 sille Ryk en provinsje in tuskenevaluaasje útfiere fan de Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer (BFTK) 2019-2023. DINGtiid sil ynbring leverje foar dizze tuskenevaluaasje.

DINGpetear: 2020Q1/2

Einadvys: p.m.

UPDATE: *Yn oerlis mei it Ryk en de provinsje Fryslân is ôfpraat dat DINGtiid yn 2021Q1/Q2, en dêrmei konfoarm de planning dy't Ryk en provinsje hantearje, ynbring leverje sil foar de tuskenevaluaasje fan de BFTK. Dêrby krige DINGtiid ein maaie 2020 it dielde fersyk om yn 2021Q1 in DINGpetear te organisearjen dat as ynbring tsjinje kin foar de rapportaazjes dy't it Ryk fóár 1 juny 2021 oanleverje moat oangeande it Ramtferdrach en it Europeesk Hânfêst en dêr't de BFTK it wichtichste útfieringsynstrumint fan is; DINGtiid foldocht hjir graach oan. De organisaasje en ynfolling fan dit DINGpetear binne primêr yn hannen fan DINGtiid mar ha plak yn goed oerlis mei Ryk en provinsje. De wurktitel fan it DINGpetear is: 'BFTK 2019-2023: De tuskenstân'.*

NIJ*Frysk taalbelied by organisaasjes*

Ein 2019 hat DINGtiid rapportearre oer in casestudy dy't op fersyk fan it Ryk útfierd waard nei it brûken fan it Frysk by Ryksútfieringsorganisaasjes. By de follow-up dêrfan sil DINGtiid yn gearwurking mei de provinsje Fryslân in trajekt starte om organisaasjes dy't kontakt hawwe mei Fryske boargers mar gjin Frysk taalbelied hantearje, te stimulearjen en te helpen om dochs sok taalbelied op te stellen. DINGtiid sil yn dit ramt yn 2021Q3 of Q4 ek in DINGpetear organisearje. It dossier wurdt ôfrûne yn 2021.

DINGpetear: n.o.t.k.

Einadvys: p.m.

Skema DINGpetearen en ôfrûnjen – Update

De boppesteande update fan it Wurkprogramma 2020-2021 liedt ta it folgjende, bywurke oersjoch, yn termen fan plende DINGpetearen en ferwachte ôfrûnjen:

DINGpetearen	Q	Afronding
2020		
Taalwetgemeenten 1 / Recht	1	
	2	
	3	
KYS 2	4	KYS
2021		
Taalwetgemeenten 2 / BFTK	1	Taalwetgemeenten
	2	Taalskipper / BFTK
Fries taalbeleid bij organisaties	3	
	4	Fries taalbeleid bij organisaties

NB1: it ôfrûnjen fan in dossier kin ferskate foarmen oannimme: in advys, in advysbrief, ferslach fan in DINGpetear, in einpetear, ensfh.

NB2: foar guon DINGpetearen sil DINGtiid gearwurkje mei partners út it fjild en/of eksterne bystân sykje foar de organisaasje.

Taheakke 2 - Begrutting DINGtiid 2021

	Utjeften		ynkomsten
Personiele lêsten			
Meiwurkers DINGtiid	€ 50.000,00	Provinsje Fryslân	€ 111.700,00
Reiskosten	€ 2.500,00	Ryk	€ 51.500,00
Fasilitêre kosten			
Húsfêsting	€ 6.000,00		
Kommunikaasje (website, drukwurk)	€ 3.000,00		
Abonnemint	€ 400,00		
Porto en kantoarartikelen	€ 100,00		
Wurkprogrammakosten			
Undersyk/advizen – yntern	€ 52.000,00		
Undersyk/advizen – ekstern	€ 8.996,00		
DINGpetearen	€ 8.000,00		
Stúdzjereis	€ 4.200,00		
Bestjoerskosten			
Fakaasjejilden DINGtiid bestjoersleden	€ 23.004,00		
Fergaderkosten	€ 1.000,00		
Oars (betankjes, sollisitaasjeproseduere, werving)	€ 4.000,00		
Totaal	€ 163.200,00		€ 163.200,00